

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Munca.

(Din „Travail de E. Zola).

Jordan: ... Nu, hotărît patima politică nu e treaba mea, lucrurile ce spun oamenii aceștia mi-se par fără înțeles și fiind cele mai grele întrebări, cu cari se opăcesc, în ochii mei nu sînt decît ghicitori pentru petrecania uliței, și eu n'ajung să cuprind, cum se poate așa o luptă înjurul unor întâmplări mărunte, pecînd descoperirea celui mai mic adevăr științific face mai mult pentru progres decît cincizeci de ani de lupte sociale ...

Luca: Vezi cum tu singur te mărginești la un ... Omul trebuie să lupte, politica este simpluminte nevoea de a-și apăra trebuințele pentru a-și asigura bunăstarea.

Jordan: Ai dreptate. Poate că disprețul meu pentru politică vine dela o căință surdă, dela necunoștința afacerilor publice în care vreau să trăiesc ... Dar sincer mărturisind, eu cred că sînt totuși un bun cetățean al patriei mele, închizîndu-mă în laboratorul meu, pentru că fiecare slujește națiunii sale cu harnicie și iscusință.

... Un popor se înalță, strălucește, apoi descrește ... ce are a face! ... numai adevărurile științei se moștenesc, se înmulțesc totdeauna și respîndesc tot mai multă lumină, mai multă trăinicie. Scurgerea unui veac nu numără, mersul înainte apucă denou, omenirea răzbate împotriva tuturor pedecilor — spre știință. A susține, că omul nicicînd nu poate ști toate, e o prostie, căci vorba e a ști atîta cît e cu putință spre a ajunge la o fericire cît-decît posibilă.

Și apoi, repet, cît sînt de nefolositoare frecările politice, cari zbuciumă națiunile. Pănăce biruințele progresului se pun la contribuție pentru menținerea sau răsturnarea unui minister, păn'atunci învățatul este adevărul stăpîn al zilei de mine, avînd să lumineze mulțimea cu o nouă schintee de adevăr.

Toată nedreptatea va peri cînd tot adevărul va fi ...

Munca, ah! muncei am să-i mulțumesc că am trăit.

Vedeți ce beată făptură subredă sînt eu; îmi aduc aminte, că mama trebuia să mă învălue în straie ca să mă scutiască de vînt; și tot mama m'a pus la lucru, ca la o dietă, ca pentru păstrarea sănătății. Ea nu m'a osîndit la studii istovitoare, adevărate robii pentru tinerimea în dezvoltare a păturii intelectuale. Dela ea am moștenit învățul și îndatinarea cu o muncă regulată, neconținut premenită și atrăgătoare.

Am învățat a lucra, cum învață omul a resufla și a umbla. Munca a devenit funcția ființei mele, jocul natural și trebuitor al organelor, scopul și mijlocul vieții mele.

Am trăit, pentru că am lucrat. O cum-pănă s'a format între mine și lume, eu i-am dăruit fapte pentru îndemnurile, ce mi-le-a dat ea ... și cred, că toată sănătatea rezidă aci, în schimbări bine regulate, într'o potrivire deplină a organismului cu împrejurările. Și cutoatecă am fost slăbuț, am să trăiesc mult, sigur, pecît sînt și voi rămînea o mică mașină întocmită cu grijă, care funcționează în regulă.

Eată unde găsești sănătatea ființelor.

Munca e viața însăși. Viața e o continuă dezvoltare a energiilor chimice și mecanice.

Decînd celdintăi atom a fost pus în mișcare pentru a se uni cu atomii împrejurătorii, tendința creatoare n'a încetat, și această creațiune, ce neconținut sporește și va continua veșnic, e însăși ținta vecinicii, este zidirea deobște la care fiecare din noi adună la rîndul său citeo petricică.

Universul (lumea întregă) nu este oare un nemăsurat atelier, unde nu este repaus nicicînd, unde ființe nesfirșit de mici îndeplinesc o muncă uriașă, unde materia se zbate, fabrichează, naște fără răgaz, dela simpla dospire pînă la creaturile cele mai desăvirșite?

Cîmpii cari să acopăr de pășune — lucrează, codrii cînd înmuguresc — lucrează, mările rostogolindu-și undele dela un mal la altul — lucrează, lumile purtate de chipurile gravitațiunii prin văzduhul fără margini — lucrează.

Nu este nicio ființă care s'ar putea lăsa pradă trîndăviei, totul este atras și împus la muncă, pentru a-și face partea din opera comună, vecinică.

Cine lenevește, vine dat în lături și pere ca un element netrebnic și opăcitor, făcînd astfel loc muncitorului, harnic indispensabil.

Asta e unica lege a vieții, care nu e decît materia în lucrare, puterea în vecinica activitate, îndumnezeirea tuturor credințelor, pentru opul final al fericirii, al cărei dor nepotolit îl purtăm în noi înșine ...

Și ce minunat regulator e munca, ce rînduială aduce orunde stăpînește ea! Munca e pacea, bucuria și sănătatea.

Stau uimit cînd o văd desprețuită, în-

FOILETON.

Bila roșie.

Novela istorică de Mark Twain.
Tradusă de Eutimus Iovanel.

(Urmare și fine).

În ziua următoare mama nu s'a putut scula din pat; au prins-o frigurile, aiura, și medicii au interzis miciei Abby să intre la ea. Au trimis-o afară să se joace și, fiind bine îmbrăcată, s'a dus și pe stradă să se joace ... dar deodată îi veni în minte, că totuși nu e bine ca tatăl ei, care e în Tower să nu știe nimic despre morbul mamei sale ... Aici trebuie ajutat: — ea va duce vestea tatălui ei.

Cu o oră mai tirziu judecătoria militară a fost lăsată în lăuntru înaintea marelui general și președintele zise:

— Ai urgentat pe cei trei prizonieri, ca să tragă sorți, dară ei au răspuns că nu trag sorți, ci mai bine mor toți trei împreună: dar niciunul cu prețul vieții altuia nu voește a scăpa.

Fața Lord-Protectorului s'a întunecat. Puternicul bărbat a tăcut cîteva momente, după aceea a zis:

— Dacă ei nu voesc să tragă sorți, să tragă altul în locul lor ... Toți trei nu vor muri ... Conduceți-i în oadaa vecină, legați-le minile la

spate și puneți-i cu fața către perete ... Dacă sînt acolo, înștiințați-mă.

Dupăce au ieșit judecătorii, Lord-Protectorul se întoarse către adjuțantul său și-i zise:

— Mergi afară pe stradă și să aduci în lăuntru pe primul copil, care-l întilnești ...

Adjuțantul se întoarse îndată aducînd de mîna pe — Abby, care alergă drept la Lord-Protector și zise cu bucurie și amabilitate:

— Oh, eu te cunosc pe D-ta! D-ta ești marele general și eu Te văd de multeori călărind pe dinaintea casei noastre ...

Toți se tem de D-ta, numai eu nu: căci te-am văzut zîmbind ... Așadară nu-ți aduci aminte? ... Atuncî purtam haina roșie cu pantli-cele vînete ... Intr'adevăr nu-ți aduci aminte? ...

Puternicul și seriosul bărbat de care și ducul tremurau, zîmbi la vorbele acestei copile nevinovate și prefăcîndu-se că vrea să-i adune gîndurile, zise:

— Așteaptă puțin ... las' să mă gîndesc ...

Eu am stat în fereastră ... în fereastra din colț ...

— Se poate, dragă — afirmă Lord-Protectorul — dar intr'adevăr nu-mi aduci aminte ...

— Ah, dar cum poți fi așa uituc ... Vezi, și eu uit citeodată una-altă, dar așa ceva, zău, n'ași uita ...

Intr'adevăr îmi pare rău, că nu-mi aduci aminte ... Dar vezi, micuță, cîndva și eu am avut

o fetiță așa blondă ca tine ... Decînd însă așa a plăcut Domnului, ca să o ia la Dînsul în eterna fericire, multe de toate le uit.

Și ai iubit fetița aceea? ... mult, foarte mult? Așa am iubit-o, că în toate ea a poruncit și eu i-am împlinit voința.

— Ah am știut eu, că D-ta ai o inimă bună! — zise mica Abby bătînd din palme. — Sărută-mă dară în locul ei.

— Foarte bucuros, dragă ... Asta e a ta ... Asta însă o capeți în locul ei ...

În acest moment se auzi afară sunet de dobă și mica Abby săltînd de bucurie sări jos din brațele Lord-protectorului.

— Soldați!.. Soldați! — strigă tare. — Oh, D-nule mare general: lasă-mă să-i văd!

— Îi vei vedea, iubită; dar așteaptă o minută: mai nainte voesc să cer ceva dela tine.

Ofițerul de serviciu intră în lăuntru și înștiință:

— Alteță, sînt deja aici!

Apoi a ieșit eară afară.

Cromwell însă dete fetiței trei bile de ceară: două albe și una roșie ... ultima a însemnat moartea aceluia, căruia soarta îl va da.

— Oh, ce frumos e acest globuleț roșu! — zise fetița bucurîndu-se — Sînt ale mele toate trei? ...

— Nu, dragă ... Vezi aici această perdea: trage-o la o parte și intră în lăuntru în cealaltă

josită, socotită ca o plagă și ca o rușine. Dacă ea, munca, m'a scăpat de moarte sigură, tot ea mi-a dat ce e bun în mine, ea mi-a dat inteligență și nobleță. Și ce minunăție organizatoare e munca! Cum regulează facultățile minții, jocul muscular; cum împarte rolul fiecărei grupe într-o mulțime de muncitori!

Ea însăși, munca, e o constituție politică, o poliție umanitară, un rezon social!

Noi nu ne naștem decît pentru coșniță, nu aducem cu noi decît silințele unui minut, nu ne putem explica cerințele vieții decît prin nevoea, ce o are natura de un muncitor mai mult, pentru a-și îndeplini opera sa.

Orce altă explicare e falsă și porceasă din deșertăciunea omenească.

Viețile noastre individuale par jertfite vieții universale a lumilor viitoare.

Nu este fericire în lume, dacă nu o închinăm vieții solidare a muncii eterne obștești.

Eată de ce ași vrea ca înfine să se întemeieze *religiunea muncii*.

Osana muncii mîntuitoare, unicul adevăr, sănătatea, bucuria, pacea suverană!

† August C. Knoblauch de Irányos

Duminecă la 4 ore din zi o lume imensă se adunase în strada principală între „Otelul Coroana Ung.” și „Farmacia bătrînă” spre a petrece, dela casa lui unde s'a născut și petrecut 79 de ani, mutîndu-se acum în locuința de 3 coți din vîrf de dealului, pe bătrînul „Gusti baci”, care în ziua premergătoare, Sîmbătă seara pe la 7 și jumătate, după ce a luat masa, încunjurat de casnicii săi, cu cari tănuind ca de obicei, după ce i-s'a servit și ceaiul, întins pe patul de odihnă, în deplinătatea conștiinței, aruncînd o privire imaginară asupra celor 79 de ani parcursi într-o viață senină, a închis ochii cu liniștea omului împăcat cu soarta, pe care curățenia sufletului l-a ferit de orice turburări în ceasul despărțirii.

Răposatul a fost un om cu calități alese. Născut aici în Oravița la 1832, studiile gimnaziale și-le-a făcut parte aici în Oravița, parte la Lugoj.

Carierea de farmacist și-a început-o la Verșeș, ear la 1848/9 subț durata companiei dela Timișoara a fost aplicat la farmacia din tabăra honveziască până la depunerea armelor. Mai tîrziu după terminarea studiului universitar la Viena, a funcționat cîteva luni la Farmacia Burgului, de unde la cererea părinților, s'a înapoiat acasă la Oravița, unde, ca farmacist diplomat, la 1855 a primit conducerea farmaciei tătine-său, pe care

odae; acolo vezi trei oameni în rînd, întorși cu fața către perete și cu minile la spate... în mîna fiecăruia pune cîte o bilă, aceia pe care tu vezi, și după aceea vino 'napoi...

Fetița trase perdeaua la o parte și se uită curioasă în odaia cealaltă, unde cei trei coloneli steteau cu fața către perete între două rînduri de soldați; după aceea îndată i-s'a înșeninat fața... — ... Unul e tata! — zise în sine, lui îi dau acest flumos globuleț roșu

Cu aceasta împărți iute cele trei bile și trecînd pe sub minile tatălui ei, zimbînd, privi la el și zise:

— Uită-te îndărăt, tată, și vezi ce ai căpatat: eu ți-lam dat!

Colonelul privi la darul aducător de moarte și genunchii i-se plecără; a îmbrățișat fetița-i, care a pronunțat asupra lui sentința de moarte, dară vorbi nu a putut, numai svîcnirea peptului său arăta lupta mare, sufletească, pe care iubirea de tată o purta cu disperarea.

Soldații, ofițerii, cei doi coloneli scăpați de moarte, toți s'au înfiorat în prezența acestei înfiorătoare tragedii. Și inima celui mai sălbatec soldat s'a muiat, niciun singur ochiu n'a rămas uscat... Cîteva momente atît de tăcută a fost sala, ca și cimitirul în noapte de vară; după aceea ofițerul de serviciu pași dinaintea colonelului condamnat la moarte și zise cu blindețe:

răscumpărîndu-o dela frațiunii săi, a condus-o până anul trecut, cînd retrăgîndu-se în odihnă, a predat-o fiului său, *Max de Knoblauch*.

Manifestarea pietății obștești față de trecerea la cele eterne a acestui valoros cetățean al orașelului nostru își are rădăcinile în trecutul frumos al defunctului, care decenii de-a rîndul a fost: reprezentant virilist al comunelor Oravița-montană și Oravița-română, membru congregațional, ales și în comitetul administrativ al comitatului nostru Caraș-Severin, membru în comisia de dare, în comisia sanitară a comunei, în comisia pentru întreținerea cazarmei de honvezzi; prezident al comisiei pentru combaterea filoxerei, membru în direcțiunea inst. „Aranykőr”, în comisia finalizării catasterului; membru în comisia financiară comitatensă și comunală; membru în comisia pentru arangearea expoziției sudungare de produse agronomice la Timișoara, în comisia comitatensă pentru întărirea prăsilii de cai; membru onorar al comunității izraelite din localitate, ș. a. m. d.

Despre omagiul cu desevrșire cuvenit grăesc și cununile depuse cu evlavie pe sicriul defunctului: „Neuitatului meu tată — Miksa”. „Iubitului meu socru — Teri”. „Iubitului nostru bun — Gusti, Béla, Miksa”. „Neuitatului meu frate — Artur”. „Ultimul adio — Familia Környei”. „Direcțiunea Cassei de păstrare” s. p. a. — Merituosului ei membru fondator. „In semn de venerație — Dr. Scheda și soția”. „In semn de stimă — Familia Geiger-Aparnik”. „Intemeietorului Reuniunii grădinei de tir din Oravița”. „Membrului fondator al Reuniunii de cîntări și muzică din Oravița”. „Prezidentului de onoare al Societății pentru masa copiilor săraci dela Coroana Ung.”

Eată cum se reoglindește la încheierea vieții unui filantrop, manifestarea recunoștinții pentru binefacerile săvîrșite în viață de un valoros cetățean din garda veche, recunoscută ca necopleșită de betesugurile vremii de acum, cînd rar mai ajunge cineva, într'un orașel mai mic ca al nostru, să se bucure de simpatia nefățărîta a întregii populații a unui jur întreg. Bătrînul Gusti baci, fie-i țărîna ușoară, era deopotrivă prietin al tuturor, fără a face odioasele deosebiri de jarje. Mai ales cu țărînii români cu cari era mereu inconțact, fiind și dînsul un agronom de frunte, era prietenos și familiar. Eată motivul care ne-a îndemnat și pe noi să așternem în coloanele revistei noastre aceste rînduri în cinstea răposatului, care a lăsat în urma lui concetățeni cari nu prea seamănă cu dînsul Odihniască în pace!

IGIENĂ.

Nutrirea bolnavilor.

Nutrirea bolnavilor formează un capitol foarte însemnat în igienă. Recerînța cea mai de căpetenie în toate cazurile de boale e: să dăm bolnavilor mîncări și beuturi în porțiuni potrivite și la timp.

E foarte greu să amintesc regulile generale ce trebuiesc urmate la fiecare morb. Mai ușor ne

putem orienta, dacă întrebăm cu deamăruntul medicul spre a hotărî astfel: că ce e în stare bolnavul să mînce și cît poate mistui, căci nu întotdeauna e în stare medicul să o facă aceasta, chiar de multeori nu sînt în stare bolnavii a mistui nici mîncările cele mai ușoare. Aceasta poate să fie cauza morbului, sau a felului de morburî. Sînt unii bolnavi, cari chiar cînd sînt sănătoși nu pot bea lapte, alții nu pot lua dulceturi, acreală, miere, struguri, etc., căci le produc dureri de stomac. În familie se cam cunoaște caracterul fiecărui membru familiar, dar nu în totdeauna în anumite cazuri de morburî. Amintim aici următoarele clase de morburî:

Boale grele, așa numite acute, la cari în general se ridică temperatura corpului, adecă, cum zice țărînul, așa de tare arde de nu poți sta lingă cel morbos. Astfel de morboși nicicînd nu pot mînce mîncări compacte, ci numai lichide (zămoase). Să le dăm să bea lapte fert, dar numai în proporții mici, sau cafea cu lapte; bulion (supă) cu ou, un gălbînș de ou cu 3/4 vin bătrîn și 1/4 supă, cu ceva zachăr, într'un pocal de vin plin. Nicicînd să nu dăm bolnavilor cognac cu ou. Supă de arpăcaș sau de orz, pine albă feartă, cu ou sau fără ou, și puțină smîntînă. Cea mai bună beutură pentru bolnavi e apa. Dacă credem că apa nu e curată, atunci să o ferbem, și după ce a fert bine, să o astrucăm spre a se reci. Dincîndîncînd, ca pentru schimbare, punem în apa de beut și cîteva sucuri de fructe și zachăr, sau puțin vin bun.

Boalele cronice (vechi) decurg, într'un anumit timp cînd cu ferbințeli cînd fără ferbințeli. O boală acută poate să treacă în boală cronică, așa d. e. o pneumonie (aprinde de plumîni) în oftică. Se poate că o boală să se dezvolte cu încetul, așa d. e. oftica, racul etc. Dacă la aceste morburî obvine dincîndîncînd ferbințeli, totașa, în general mistuirea e mare. Trebuie să ne îngrijim de o nutriție cît se poate de bună și alegerea mîncărilor și beuturilor să fie chiar ca la recovalescenți.

Subț recovalescenți înțelegem astfel de bolnavi, cari au trecut peste orice primejdie din morbul acut, în care au zăcut și sînt pe cale a se vindeca. Mîncările lichide (supa etc.) le facem ceva mai tari și începem să le dăm mîncări mai compacte, dar se înțelege mai ușor de mistuit. Le dăm „Zwieback”, pine albă, porumbi și puî fripți, legume fragede, și poame ferte. De o înșenătate foarte încet și să dimice mîncările detot bine. Să fim cu mare băgare de seamă la ceice sufer de catar de mațe și cu ceice sufer de apendicită (aprinde de mațului gros orb.) Și la cei bolnavi de tifos (mîrța sau lungoare), pentru că cea mai mică greșeală în ceiace privește mîncările, le poate periclită viața. Recovalescenții de tifos au un apetit nespud de mare, și chiar zmînta în ale mîncărilor îi duc pe cei mai mulți în groapă.

Cei suferinzi și slabi să mînce vîptul recovalescenților, dar adeseori să încerce cu mîncări mai întăritoarc.

— Scuză, domnul meu: dară dorința îmi poruncește...

— Poruncește?... Ce poruncește? — întrebă Abby.

— Trebuie să duc pe colonel. Intr'adevăr îmi pare rău.

— Trebuie să-l duc?... Unde?

— Unde?... Oh, Doamne eartă-mă!.. În altă odăe.

— Asta nu se poate! Mama e bolnavă și eu d'acea am venit, ca să duc acasă pe tata...

Cu acestea îmbrățișă pe tatăl ei, care sta tot în genunchii și zise cu iubire.

— Să plecăm îndată, iubite tată!

— Nu pot să plec draga mea... Trebuie să merg cu ei.

Pe Abby a cuprins-o mirarea și caută cînd la tatăl ei, cînd la ofițer; deodată însă se sculă și mergînd înaintea ofițerului, lovi, nerăbdătoare, cu piciorul în pămînt și-i strigă!

— Am spus deja, că mama e bolnavă și tata trebuie să vină cu mine acasă! Sloboade-l! Trebuie să-l slobozi!..

— Oh, dragă fetiță: Dumnezeu îmi vede sufletul, — de l-ași putea slobozi!.. Dară nu se poate!.. Ascultați!.. La urmă!..

Abby ca fulgerul de iute intră în cealaltă odăe, și în minutul următor trăgîndu-l de mină, aducea cu sine pe Lord-Protector..

La vederea puternicului bărbat toți se opriră și steteau neclintiți, sălătîndu-l militărește.

— Oprește-te, dle. Mama e bolnavă și voește să vadă pe tata... Eu le-am spus lor, dară ei nu m'au ascultat și voesc să-l ducă!

Cromwell se uită speriat împrejur.

— D'apoi vezi, că el e tata meu... Căci altcum cum să fiu dat eu altuia acel frumos globuleț roșu, cînd și tata meu a fost aici?!

Cromwell deveni palid, ca peretele, și fără voe pași înapoi. Acuma a înțeles numai că iubirea fetei a condamnat la moarte pe tatăl ei.

— Dumnezeu! — strigă cu glas năbușitor: — am ascultat de Satana și am păcătuit!.. Ce să fac, cînd nu e ajutor?!

Abby strigă cu nerăbdare.

— Slobozi pe tata!.. Slobozi-l... Mai înainte ai zis că mă iubești și m'ai și sărutat, așa dară poruncește ca să lase acasă pe tata...

Și izbucni într'un hohot dureros de plîns: — ofițerii și soldații însă au întors capetele lor la o parte, ca să-și poată ascunde lacrămile.

Cromwell a stat cîteva momente pe gînduri; după aceea fața-i serioasă s'a înșeninat: pașînd aproape de fetiță, i-a netezit capul blond, și zise cu glas tare:

— Ofițeri! ascultați cuvîntul copilei!.. Dumnezeu a dispus prinț'însa; tatăl ei e liber!

Să fim cu mare băgare de seamă și la mironirea mincărilor. Orcit delipsă e sarea și acreala, chiar în aceeași măsură e păgubitoare pentru stomac.

Carnea să nu fie dela o vită sau dela vr'un cocoș bătrîn și să nu folosim nicicînd carne proaspătă, de curînd tăiată. Carnea de vită să o folosim vara de 3-4 zile, earna celpuțin de 5-6 zile tăiată, căci astfel devine fragedă. Paserile tinere să le tăiem cu 24 ore înainte de a le pregăti, ear paserile bătrîne să le lăsăm să stea 2-3 zile, spre a se ostoi.

Din bucătăria burgheză sînt grele de mistuit: toate unsoarele, carnea dela vite bătrîne, dela găini bătrîne, (bună numai de supă), brînzurile, mai multe feluri de pești (carnea de păstrăvi e ușoară). Ușor de mistuit e: laptele în porțiuni mici, ouă moi, carne slabă, de vită și de vițel, legumi fragede, lipsite de fibre (ațșoare), poame ferte, struguri, pîne albă bine dospită și coaptă.

În multe cazuri bolnavii abia mai sînt în stare a mîncă astfel sîntem siliți a le da tot la un ceas sau tot la jumătate de oră cîteo bucătură, avînd să fie mincărilor proaspete.

Pelîngă aceste mici îndrumări, observ că în multe cazuri mai sînt și alte cerințe ale menajului, pe cari le poate afla bolnavul consultînd la vreme medicul.

Dr. I. Fometescu.

ECONOMIE.

Despre porție.

Dările sînt pestetot de trei feluri, și anume:

1. Darea erarială, sau a statului.
2. Darea sau aruncul comitatens.
3. Darea sau aruncul comunal.

I. Darea erarială.

În darea erarială se socotește: a) *darea directă*, b) *aruncul general*, și c) *darea indirectă*.

a) *Darea directă*. Darea directă se alcătuiește din următoarele dări și anume:

1. Darea de pămînt.
2. Darea de casă (să socotește într'un chip după casele date în chirie, și în alt chip după casele locuite de proprietar, sau date în cînte pentru locuire).
3. Darea de clasa I.
4. Darea de clasa II, sau darea capului.
5. Darea de clasa III, sau darea după venit.
6. Darea de clasa IV, sau după salare la an.
7. Darea întreprinderilor, obligate la arătarea socotelilor față de diregătorii (bănci, tovărășii, și alte întreprinderi înființate prin însoțire).
8. Darea de mine (bășit ocne).
9. Darea după rente și după camăta împrumuturilor.

b) *Aruncul general*. Aruncul general se socotește după darea directă, și se măsoară în procente (socoteala după sută) așa dupăcum vom arăta mai tîrziu la măsurarea dărilor.

c) *Darea indirectă*. Subt numele de dare indirectă se înțelege:

1. Darea de cătanie.
2. Darea după pușcă.
3. Aruncul pentru susținerea spitalelor obștești.

II. Aruncul comitatens.

Subt numele de arunc, sau dare comitatensă, se înțelege:

1. Darea drumului.
2. Aruncuri după trebuința comitatului.
3. Darea de cîni, (sumele ce se adună din comune trec în folosința comitatului, ear ce se adună din oraș, se lasă la îndemîna magistratului).

III. Aruncul comunal.

Să măsoară după darea directă și, — după trebuințele comunei, — e mai mică, ori mai mare. *Care-i temeiul de socoteală la măsurarea dărilor?*

Pestetot dările se măsoară după venitul ce-l are plătitorul de dare, și luate pe rînd, venitele ce sînt puse la dare sînt următoarele:

1. La darea de pămînt se ia venitul curat al pămîntului, sau venitul catastral, — dupăcum i-se zice.
2. La casele date în chirie se ia chiria, ce o ia proprietarul casei dela chiriași; la casele locuite de proprietar, sau date în cînte spre locuire, aruncul se face după numărul odăilor.
3. Darea de venit clasa I. o plătesc economii după numărul servitorilor (și a servitoarelor) trecuți de 16 ani.

4. Darea de venit clasa II se socotește după numărul membrilor familiei (ai casii), trecuți de 16 ani, dar în vîrsta subt 60 de ani, dar numai după ceice pot lucra. Mărima dării se statorește după darea directă a anului trecut, după ce se trage din ea darea de venit de clasa II. Capul familiei (casii), în orice vîrstă ar fi, totdeauna plătește darea aceasta. Nu plătesc darea aceasta aceia, cari au avut de plată în anul trecut dare directă în sumă subt 10 coroane.

5. La darea de venit clasa III-a se ia drept temei fasonarea (mărturisirea) celuice are de a plăti darea aceasta. Antista comunală (oficiul de dare, — în orașe) trimite o coală cu întrebări, și pe aceasta e dator a scrie fiecare, care-i pus la darea aceasta, — că anume ce venite are. Definitiv (de ispravă) se statorește darea aceasta cu prilejul pertractărilor asupra dării de venit.

6. Darea de venit clasa IV. se socotește după salariul anual.

7. La darea de rentă, și după camăta împrumuturilor, se ia drept temei de socoteală mărima cămeții ce-o primește celce dă împrumut.

(Tov.)

Nicolae Tănase,
funcționar la „Ardeleana“.

CRONICA.

Vestim și de peacum că foaea noastră „Progresul“ e pe cale a face, dela Anul-nou, un pas mai mare în dezvoltarea sa.

Rigorizantul *Constantin Ghidiu*, fiul protopopului nostru *Andrei Ghidiu* (Caransebeș) a fost promovat la gradul de doctor în medicină la universitatea din Budapesta, ear *Horia Petra-Petrescu* a luat doctoratul în filozofie la universitatea din Lipsca.

Tipograful *Ilie Oravițanu* (Ciclova-montană) și d-șoara *Elena Ungureanu* (Oravița) fidanțați. Sincere felicitări!

Multă durere pentru părinți și un regret general în tot orașul a stîrnit moartea unui elev de clasa II. civilă din localitate, care s'a nenorocit căzînd în creștet.

Casele băncii „Oraviciana“ fiind denou renovate, s'au făcut însemnate îmbunătățiri în localul institutului.

Și-au sistat apariția „Țara Oltului“ din Făgăraș, din pricina afurisitelor „restanțe“, și „Severinul“ din Caransebeș, din alte cauze...

Se zvonește că contele *Apponyi*, o zvîntă la America.

Publicistul *Victor Braniste* și-a început la Segedin pedeapsa (ultimă) de 6 luni. Îi dorim tîrie!

Școala română din *Turtucaia* (Bulgaria) a fost redeschisă.

La Sătmar- Naszódî un elev de clasa IV primară a omorît pe monitorul clasei.

Un capitol din noua operă „*Cuvinte șoptite*“ de *Carmen Sylva* se incheie cu vorbele: „Regele trebuie să stea și să moară pe cîmpul de muncă... el numai în ora morții poate respira liber“.

„Tribuna“ din Arad combate într'un prim-articol (Nr. 222) temeinic pornirea celor dela „Revista Preoților“.

În Budapesta mor în fiecare an 3000 de inși de tuberculoză, 1500 de boale de inimă, 800 de cancer, ear de catar de intestine se prăpădesc cîte 1200 copii la an, decî pe fiecare zi cam 44 înmormintări.

La primavara se va ridica un palat al primăriei comunale din localitate.

Cunoscutul filantrop, părintele *Ioanichie Neagoe* din Petrovasela, a dăruit bisericii rom. din *Verșet* 700 cor. în acți.

La *Salonic* (Turchia) earăși a fost aruncată o bombă subt un tren, care diraiînd în urma exploziei, i-s'au zdruncinat locomotiva și 6 vagoane.

La 23 și 24 curent se vor face în cercul nostru alegerile congregaționale.

† *Terezia Valeanu*, născ. *Șincai*, mama fruntașului nostru adv. *Dr. Aurel Valeanu* din Lugoj, a trecut la cele eterne la Borhid în județul Sătmar. Intristatei familii sincere condoleanțe!

Satul Borlova din Granița plătește 280% dare comunală.

Joî acuma au plecat din *Constanța* (România) mai mulți pelerini români la Ierusalim, avînd să plătiască pe clasa II. (cu mîncare) 371 lei, ear pe cl. III. (fără mîncare) 97 lei de persoană.

Învățătorul *Toma Bețe* din Ciuc, a câștigat 600.000 cor. la loteria de stat. Să aibă noroc de bani!

Scumpindu-se întreagă piața de bani, Banca austro-ungară a ridicat scontul la 5%.

Nitto, patriarhul din *Lissabona* s'a descoperit acum, în urma frămîntărilor d'acolo, că e Ovreu botezat.

Bibliografie.

Nr. 9 al excelentei reviste „*Viața Literară*“ din Iași a apărut cu următorul bogat sumar: *A. D. Xenopol*. Istoria și Geologia, *Mihai Codreanu*: Sonete, *V. A. Bădărău*: Imprejurările în cari a trăit omul cvartenar, *Sp. Popescu*: Hotărîre ne-strămutată, *I. Botez*: Sistemul de educație engleză față de sistemele continentale, *D. Anghel*: Fluturul morții, *Dr. S. Irimescu*: Tuberculoza ca boală socială, *Bart*: Documente omenești, *M. Sadoveanu*: O amintire; Camașa lui Nessus, Pe marginea unei cărți, Pe paginile primelor principii, de Spencer; *Ilie Barbulescu*: Björnsterne Bjoernson, *I. Athanasiu*: Cronică științifică, *N. D. Cocea*: Cronică teatrală, *O Sima*: Scrisori din Ardeal (Inspectorii generali ai învățămîntului), (*G. T.*) Scrisori din Bucovina, *P. Nicanor & Co*: Miscellanea; Recenzi, Revista Revistelor.

Redacția și Administrația: Strada Pacurari 6.

Sumarul revistei literare „*Ramuri*“, ce apare acum săptămînal: *E. Girleanu*: Din lumea celor care nu cuvîntă, Călătoare, *M. Săulescu*: „Așteptare“, poezie, *D. Tomescu*: „Școala intransigenții“, *I. C. Popescu-Policlet*: „Odaea mea“, poezie, *Irina Lecca*: „Savastița cea nebună“, *Eugenia Ionescu*: „Amurg“, poezie, *C. Ș. Făgețel*: „D-1 Chendi în 1893 și d-1 Chendi în 1910“. — Cronică. *D. Tomescu*: Amintirele d-lui *D. Anghel*; Luceafărul; Noua revistă Română; Democrația Română; Facla; Vremea Nouă; Revista Asociației; Buletinele Ligei Culturale; Revue de Roumanie; Progresul, Unirea. — Cronică rimată. *Delacurcă*: „Sburătorul“. — Redacția și administrația: Str. Știrbey-Voda 81, Craiova.

Declarațiune. *)

Subsemnatul declar prin aceasta că, după o matură precugetare, am repășit atît din sinul membrilor fondatori cit și din al acționarilor înființîndei bănci din Cacova subt firma „Banca Poporală Română“, nefiindu-mi locul acolo, unde se tînde încontra intereselor locale ale poporului nostru băstinaș. Cacova, la 1. Noembrie 1910.

Ion Oprean,
cavaler al ord. „Coroana României“.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

Mulțumită publică.

Tuturor prietinelor și cunoscuților, cari au petrecut la ultimul său lăcaș pe scumpul nostru tată, bunic și frate

August Carl Knoblauch de Irányos,

și deosebit societăților și particularilor, cari din pietate față de memoria neuitatului nostru defunct au depus cununii pe sicriul răposatului și ne-au îmbărbătat cu cuvinte de mîngăere, le exprimăm și pe calea aceasta respectuoase mulțumiri.

Familia Knoblauch.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în **PROGRESUL** în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate.

Reclama e sufletul comerțului. — prin reclamă la progres!

„PLUGARUL”

societate pe acții din Cacova
x-28

dă
5-6%

și plătește și darea după depuneri. Acordă împrumuturi pe obligațiuni și amortizare cu 6-7%, ear personale cu 8%. Escomptează cambii. Asigurează vite și mijloace cumpărarea de mașini agronomice.

AVIZ.

La **țimplăria Iohan Formayer**
în Oravița

se pot comanda totfelul de mobile și lucrări pentru zidiri, cu prețuri absolut solide, fiindcă neavind depozit, costisitor, e în măsură a lucra mai ieftin decât oricare. Poftiți și vă convingeți!

Vindecați beția

până nu ajunge bețivul să vatem legea!

Scapați-l până n'ajunge alcoolul să-i strice sănătatea, putere de lucru și averea.

Alcoholinul este un surrogat care face pa bețivi să se îngroziască de beuturi alcoolice.

Alcoholinul este un leac absolut nevătămător care nici la bețivii cei mai mari nu devine rscidiv.

Alcoholinul este cea mai nouă descoperire a științei care a scăpat mii de oameni din mizerie.

Alcoholinul este un preparat ușor, pe care și femeia casei îl poate da bărbatului în mîncarea de dimineața, fără a se putea băga de seamă. De cele mai multeori bețivul nici nu știe de ce nu mai poate dintr'odată suferi beuturile spirituoase, și crede că i-s'a îngrozit fiindcă a beut prea mult, cum se întîmplă de i-se urăște și de o mîncare prea mult gustată.

Alcoholin ar trebui să dea oricare tată fiului său, studentului deși ne prea dedat cu beutura, înainte de a cădea la examen, căci beuturile spirituoase slăbesc creierul. Chiar fiecare om care n'are destulă tărie de voință ar putea să se folosiască de această medicină spre a nu se deda la beutura, prin ceiace își poate și mai bine păstra sănătatea și-și cruța bănișorii. 10-5

Preparatul-Alcoholin constă 10 cor. trimițindu-se banii înainte, ori procurindu-se prin rambursă,

INSTITUTUL DE ALCOHOLIN
Copenhagen 1737 Dänemark.

Epistolele se franchează cu 25 fil., cărțile poștale cu 10 fil.

În „Farmacia bătrînă” a lui

Max de Knoblauch,

nou renovată, și ajustată modern, serviciu
X-5 prompt și culant.

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,

cu prețuri absolut solide.

Premiat cu marele premiu Garnd Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depărtează de pe față și de pe mini orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroa. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

„ORAVICIANA”

SOȚIETATE PE ACȚII
INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
— ORAVIȚA. —

Capital social . . . . . Cor. 550.000

Fonduri . . . . . „ 335.000

Depunerî spre fructificare . . . . . „ 2,350.000

Giroconto la Banca austro-ungară. — Ceconto la Cassa de păstrare poștaia Nr. 15.625. — Telefon Nr. 29.

Escomptează cambii, acoardă împrumuturi hipotecare și personale cu 6-8% netto.

Primește depunerî spre fructificare cu 4½% și 5%.

x-4

Darea o plătește institutul.

Răscumpără gratuit orice fel de couponi și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă.

Expoziturile la Vranî, Vraniuț, Iam, Secăș, Răcășdia și Varadia

mijlocesc împrumuturi de orice natură, regulează scadențe, primește depunerî spre fructificare și efeptuese și alte operațiuni de bancă.